

Μέθοδοι Γεωργοοικονομικής & Κοινωνιολογικής Έρευνας

Ενότητα 3:

Ζητήματα Μέτρησης στην Έρευνα
(2/2) 2ΔΩ

Διδάσκοντες: Χ. Κασίμης- Ελ. Νέλλας

Τμήμα: Αγροτικής Οικονομίας και Ανάπτυξης

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Μαθησιακοί στόχοι

- Η εκμάθηση τόσο των θεωρητικών όσο και των μεθοδολογικών προσεγγίσεων για την εκπόνηση της κοινωνικο-οικονομικής έρευνας στον αγροτικό χώρο και την σύνταξη της ερευνητικής έκθεσης.
- Η κατάρτιση με τα θεωρητικά και μεθοδολογικά εργαλεία που, αφενός θα βοηθήσουν στην κατανόηση και εξήγηση των κοινωνικοοικονομικών φαινομένων και αφετέρου θα εντάξουν την ερμηνεία αυτών των φαινομένων μέσα στο σύγχρονο (ιστορικό, οικονομικό και κοινωνικό) πλαίσιο λειτουργίας τους.

Λέξεις κλειδιά

- Βασική – Εφαρμοσμένη έρευνα
- Ποσοτικές – Ποιοτικές μέθοδοι
- Ερωτηματολόγιο
- Συνέντευξη
- Συμμετοχική Παρατήρηση
- Συγγραφή Ερευνητικής Έκθεσης

Ορισμοί και παραδείγματα μέτρησης 1/10

- Είναι αναγκαίο, ως **πρώτο στάδιο**, οι θεωρητικές έννοιες να συνοδεύονται από αντίστοιχους **λειτουργικούς ορισμούς**, δηλαδή ορισμούς με αναφορά σε παρατηρήσιμες πτυχές της συγκεκριμένης θεωρητικής έννοιας

Ορισμοί και παραδείγματα μέτρησης 2/10

- Στη συνέχεια οι εμπειρικές μεταβλητές μπορούν να συγκεκριμενοποιηθούν ακόμα περισσότερο μέσα από τη χρήση μιας σειράς δεικτών (π.χ. η μέτρηση της θρησκευτικότητας μπορεί να περιλαμβάνει πλευρές όπως η τελετουργική, η ιδεολογική, η γνωστική, η πρακτική)

Ορισμοί και παραδείγματα μέτρησης 3/10

- Το **δεύτερο στάδιο** είναι η διατύπωση συγκεκριμένων ερωτήσεων/προτάσεων που αντιστοιχούν στους λειτουργικούς ορισμούς

Ορισμοί και παραδείγματα μέτρησης 4/10

Παράδειγμα 1.

Ερώτημα: «Πόσο συχνά πηγαίνετε στην εκκλησία;»

Απαντήσεις

περίπου 1 φορά την εβδομάδα	1
περίπου 2-3 φορές το μήνα	2
περίπου 1 φορά το μήνα	3
περίπου 5-6 φορές το χρόνο	4
περίπου 2-4 φορές το χρόνο	5
περίπου 1 φορά το χρόνο	6
σπάνια	7
ποτέ	8
ΔΓ/ΔΑ	9

Ορισμοί και παραδείγματα μέτρησης 5/10

- Το **τρίτο στάδιο** αφορά τη βαθμολόγηση ή την κατηγοριοποίηση των ερωτώμενων σχετικά με τις ερωτήσεις αυτές (π.χ. απόφαση του ορίου ανάμεσα στους θρησκευόμενους και τους μη-θρησκευόμενους)

Ορισμοί και παραδείγματα μέτρησης 6/10

- Έχουμε μια σειρά διαφορετικών **επιπέδων μέτρησης**:
- Η μέτρηση μπορεί να είναι **ονομαστική** (nominal) όταν πρόκειται για απλή ταξινόμηση χαρακτηριστικών (π.χ. ερώτηση σχετικά με το θρήσκευμα ή την εθνικότητα του ερωτώμενου) [ποιοτικές διαφορές]
 - Για την κατασκευή αυτής της κλίμακας μέτρησης οι κατηγορίες είναι **αμοιβαίως αποκλειόμενες και εξαντλητικές**

Ορισμοί και παραδείγματα μέτρησης 7/10

- Η **τακτική** (ordinal) μέτρηση αναφέρεται σε εκείνη την κατάσταση όπου οι κατηγορίες που συνοδεύουν τη μεταβλητή είναι διαταγμένες κατά βαθμό, αλλά οι διαφορές τους δεν είναι ποσοτικές (π.χ. ερώτηση σχετικά με ποια κοινωνική τάξη θεωρεί ότι ανήκει κανείς) [ποιοτικές διαφορές]
 - Χρησιμεύει στην κατηγοριοποίηση και ιεράρχηση των περιπτώσεων

Ορισμοί και παραδείγματα μέτρησης 8/10

- Στη μέτρηση **διαστήματος** (interval) γίνεται διαχωρισμός κατηγοριών ανάλογα με τη χρήση διαδοχικών αριθμών αλλά σταθερά σε όλο το εύρος της κλίμακας (π.χ. μέτρηση της διανοητικής ικανότητας, κοινωνικού γοήτρου και κοινωνικοοικονομικού επιπέδου)
[ποσοτικές διαφορές]
 - Το «μηδέν» τη κλίμακας αυτής δεν έχει ουσιαστική σημασία (π.χ. είναι το μέσον μιας κλίμακας)

Ορισμοί και παραδείγματα μέτρησης 9/10

- Η κλίμακα **λόγου** (ratio) έχει τα ίδια χαρακτηριστικά με την κλίμακα διαστήματος, αλλά τώρα το μηδέν είναι αληθινό και όχι αυθαίρετο (συμβατικό) (π.χ. η μέτρηση της ηλικίας, της εκπαίδευσης, του εισοδήματος, των ωρών απασχόλησης κτλ.)
 - Πρέπει να σημειώσουμε ότι οι κατηγορίες της κλίμακας αυτής μπορούν να ταξινομηθούν σε λιγότερες κατηγορίες των προηγούμενων κλιμάκων (π.χ. πρωτοβάθμια, δευτεροβάθμια, τριτοβάθμια εκπαίδευση)
- Διαφορετικές δυνατότητες έχει η μέτρηση ανάλογα με το ερώτημα.

Ορισμοί και παραδείγματα μέτρησης 10/10

Παράδειγμα 2.

- Ερώτηση: «Σε ποια από τις ακόλουθες κατηγορίες εντάσσεται το μηνιαίο σας εισόδημα;»

Απάντηση:

0 – 400 ευρώ	1
401 – 800 ευρώ	2
801 – 1200 ευρώ	3
1201 – 1600 ευρώ	4
1601 – 2000 ευρώ	5
2000 ευρώ και πάνω	6

ή

- Ερώτηση: «Ποιο είναι το μηνιαίο εισόδημά σας;»

Απάντηση:

Κριτικές επισημάνσεις σχετικά με τη μέτρηση 1/7

- Η έμφαση στην ποσοτικοποίηση των κοινωνικών δεδομένων και την εφαρμογή στατιστικών μεθόδων έχει ως αποτέλεσμα η θεωρία να εκφράζεται ως απλή σύνδεση μεταβλητών και δεδομένων της έρευνας και να περιορίζεται σε εκείνα που είναι μετρήσιμα και επαναλαμβανόμενα

Κριτικές επισημάνσεις σχετικά με τη μέτρηση 2/7

- Οι μεταβλητές ορίζονται με εξωτερικά κριτήρια αγνοώντας τη σημασία που έχουν τα κοινωνικά φαινόμενα και την ερμηνεία που τους αποδίδουν τα ίδια τα άτομα
- Υπάρχει μια υπόθεση πίσω από τη μέτρηση που λέει ότι τα νοήματα που αποδίδονται είναι σταθερά και ισχύουν για όλους (π.χ. η έννοια της κοινωνικής θέσης ή του γοήτρου). Οι κατηγορίες θεωρούνται λίγο ως πολύ δεδομένες.

Κριτικές επισημάνσεις σχετικά με τη μέτρηση 3/7

- Η χρήση του ερωτηματολογίου υποκρύπτει την υπόθεση ότι μέσω ερωτήσεων μπορούμε να αναπαράγουμε την κοινωνική πραγματικότητα, και ότι τα χαρακτηριστικά της κοινωνικής ζωής που αποτυπώνονται είναι περισσότερο σημαντικά από τα υπόλοιπα.

Κριτικές επισημάνσεις σχετικά με τη μέτρηση 4/7

- Ο ερευνητής «επιβάλλει» τα νοήματα και τον τρόπο σκέψης του στα αποτελέσματα της έρευνας (π.χ. στάσεις των ερωτώμενων απέναντι σε ένα θέμα που δεν έχουν σκεφθεί π.χ. ερημοποίηση)
- Η επιλογή των συγκεκριμένων ερωτημάτων αποτελεί μια σύμβαση του ερευνητή που επιχειρεί να διατυπώσει απλά τα ζητήματα που εκείνος έχει στο μυαλό του. Γι' αυτό το λόγο στηρίζεται συχνά στην «κοινή λογική» ή στα «κοινώς αποδεκτά»

Κριτικές επισημάνσεις σχετικά με τη μέτρηση 5/7

- Οι προκαθορισμένες κατηγορίες στα τυποποιημένα ερωτηματολόγια επιβάλλουν οι ίδιες τη διάταξη των δεδομένων

Κριτικές επισημάνσεις σχετικά με τη μέτρηση 6/7

- Η διάταξη δεν είναι ένα εγγενές στοιχείο των υπό μελέτη κοινωνικών φαινομένων
- Η ποσοτικοποίηση είναι χρήσιμη και ενδιαφέρουσα όταν αφορά μεταβλητές που μπορούν να ποσοτικοποιηθούν. Δεν προσφέρεται όμως σε περιπτώσεις όπου τα ποσοτικά στοιχεία στηρίζονται σε μεγάλο βαθμό αυθαιρεσίας (π.χ. συχνότητα εκκλησιασμού και θρησκευτικό συναίσθημα)

Κριτικές επισημάνσεις σχετικά με τη μέτρηση 7/7

- **Συμπέρασμα:** Το πρόβλημα της μέτρησης είναι ουσιαστικά άλυτο και υφίσταται διαρκή κριτική. Επιπλέον, η ποσοτικοποίηση δίνει μια επίφαση «επιστημονικότητας» η οποία όμως πρέπει να επανεξετάζεται διαρκώς και να συνειδητοποιείται η μη-ουδέτερη χρήση των μεθόδων της έρευνας

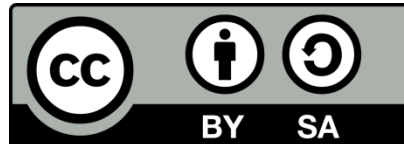
Βιβλιογραφία

- Babbie Earl (2011), *Εισαγωγή στην κοινωνική έρευνα*, Κριτική, Αθήνα
- Δαουτόπουλος Γ. , *Μεθοδολογία Κοινωνικών Ερευνών*, ΣΤ έκδοση, 2011
- Δαφέρμος Β. (2005), *Κοινωνική Στατιστική με το SPSS*, Εκδόσεις Ζήτη, Θεσσαλονίκη, σελ. 289-309
- Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών (Ε.Κ.Κ.Ε.), Ζάρναρη Όλγα κ.α.(1998), *Εισαγωγή στη μεθοδολογία και τις τεχνικές των κοινωνικών ερευνών*, Gutenberg – Γ. & Κ. Δαρδανός, Αθήνα
- Ιωσηφίδης Θ. (2008), *Ποιοτικές μέθοδοι έρευνας στις κοινωνικές επιστήμες*, Εκδόσεις Κριτική, Αθήνα
- Κυριαζή Νότα (1999), *Η κοινωνιολογική έρευνα. Κριτική επισκόπηση των μεθόδων και των τεχνικών*, Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα
- Μπεχράκης Θ.Ε. (2010), *Στατιστική για τις επιστήμες του ανθρώπου και της κοινωνίας: Μέθοδοι και παραδείγματα*, Εκδοτικός Οίκος Α. Α. Λιβάνη, Αθήνα

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδεια χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στο πλαίσιο του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «**Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα Γεωπονικού Πανεπιστημίου Αθηνών**» έχει χρηματοδοτήσει μόνο την αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

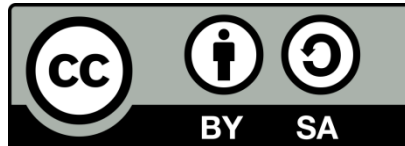
Σημείωμα Αναφοράς

- Copyright Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Αθηνών 2014. Τμήμα Αγροτικής Οικονομίας και Ανάπτυξης, Χαράλαμπος Κασίμης, Ελευθέριος Νέλλας, «Μέθοδοι Γεωργοοικονομικής & Κοινωνιολογικής Έρευνας». Έκδοση: 1.0. Αθήνα 2014. Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση:
<https://mediasrv.aua.gr/eclass/courses/OCD AERD104/>

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά, Παρόμοια Διανομή 4.0 [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων, π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

Η άδεια αυτή ανήκει στις άδειες που ακολουθούν τις προδιαγραφές του Ορισμού Ανοικτής Γνώσης [2], είναι ανοικτό πολιτιστικό έργο [3] και για το λόγο αυτό αποτελεί ανοικτό περιεχόμενο [4].

[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>

[2] <http://opendefinition.org/okd/ellinika/>

[3] <http://freedomdefined.org/Definition/EI>

[4] <http://opendefinition.org/buttons/>

Διατήρηση Σημειωμάτων

Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή διασκευή του υλικού θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει:

- το Σημείωμα Αναφοράς
- το Σημείωμα Αδειοδότησης
- τη δήλωση Διατήρησης Σημειωμάτων
- το Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (εφόσον υπάρχει)

μαζί με τους συνοδευόμενους υπερσυνδέσμους.